

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRANICE NA LATA 2022-2025
Z PERSPEKTYWĄ DO 2029 ROKU
(PROJEKT)**

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

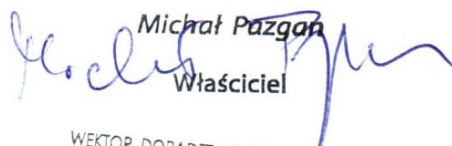
Opracowana przez:

Wektor. Doradztwo ekonomiczne i środowiskowe Pazgan Michał

43-100 Tychy, ul. Szuwarków 1A/2

tel. +48 607 677 655

e-mail: m.pazgan@onet.pl

Michał Pazgan
Właściciel

WEKTOR. DORADZTWO EKONOMICZNE
I ŚRODOWISKOWE
Michał Pazgan
43-100 Tychy, ul. Szuwarków 1A/2
tel. 607-677-655
REGON: 241262911 NIP: 677-222-86-63

Tychy, 8 listopada 2021 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
1.1. Podstawa formalno-prawna opracowania prognozy	3
1.2. Cel i zakres prognozy	3
2. Informacje o zawartości, głównych celach sporządzanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	6
2.1. Program ochrony środowiska dla Gminy Branice na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029 - zamierzenia	6
2.2. Cele Programu	6
2.3. Powiązania Programu z dokumentami.....	7
3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	8
4. Opis stanu istniejącego środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	9
4.1. Opis stanu środowiska przyrodniczego Gminy Branice	9
4.2. Potencjalne zmiany w środowisku przy dotychczasowym użytkowaniu	22
5. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu Programu	23
6. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko wynikające z uchwalenia Programu	24
7. Wpływ zapisów Programu na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000	33
8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	35
9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	36
10. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	36
11. Streszczenie	37

1. Wstęp

1.1. Podstawa formalno-prawna opracowania prognozy

Podstawę formalno-prawną wykonania Prognozy oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska dla gminy Branice na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029 (zwany dalej Programem) stanowią:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 247 ze zmianami).
- Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 29 października 2021 r. o sygnaturze WOOŚ.411.3.23.2021.ER.
- Uzgodnienie Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z dnia 27 listopada 2021 r. o sygnaturze NZ.9022.1.158.2021.JG.

1.2. Cel i zakres prognozy

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy Programu ochrony środowiska dla gminy Branice na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029. Celem wykonania Prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji zamierzeń wynikających z Programu oraz ocena ich stopnia, a także określenie czy w należyty sposób został uwzględniony w ocenianym dokumencie interes środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Program dotyczy kilku zamierzeń, które zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839) mogą znacząco oddziaływać na środowisko:

- modernizacja nawierzchni dróg,
- budowa tras rowerowych,
- budowa sieci gazowej,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Wysoka i Dzbańce-Osiedle,
- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Jędrychowice,
- odbudowa rowów przydrożnych w pasach dróg powiatowych,
- rekultywacja terenów przemysłowych (po eksploatacji złóż),
- zalesianie i zakrzewianie gruntów o najniższych klasach bonitacyjnych,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- rozwój gospodarki niskoemisyjnej i energii odnawialnej.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przez którą rozumie się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji programu obejmujące w szczególności:

- uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Niniejsza prognoza została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r., poz. 247 ze zmianami).

Prognoza zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgenicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Niniejsza prognoza określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarze objętym przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczącej obszarów podlegającej ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i podmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności:
  - różnorodność biologiczną,
  - ludzi,
  - zwierzęta,
  - rośliny,
  - wodę,
  - powietrze,
  - powierzchnię ziemi,
  - krajobraz,
  - klimat,
  - zasoby naturalne,
  - zabytki,
  - dobra materialne,z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza oddziaływania na środowisko przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i podmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonywania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania

napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto, w prognozie uwzględniono zagadnienia dotyczące łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do jego zmian biorąc m.in. pod uwagę takie elementy jak bezpośrednie i pośrednie emisje gazów cieplarnianych oraz działania skutkujące ich pochłanianiem i zmniejszeniem ich emisji oraz klęski żywiołowe.

Na terenie Gminy Branice nie występują obszary potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, o których mowa w art. 101d ustawy Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 ze zmianami).

2. Informacje o zawartości, głównych celach sporządzanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

2.1. Program ochrony środowiska dla Gminy Branice na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029 - zamierzenia

Projekt „Programu ochrony środowiska dla Gminy Branice na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029” (zwany w dalszej części „Programem”) obejmuje obszar Gminy Branice. Dokument jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Program przewiduje między innymi realizację przedsięwzięć z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed polami elektromagnetycznymi, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony zasobów geologicznych, ochrony gleb, gospodarki odpadami, ochrony zasobów przyrodniczych i ochrony przed zagrożeniem poważnymi awariami.

Projekt Programu jest dokumentem określającym zamierzenia władz Gminy co do zadań z zakresu ochrony środowiska i dotyczy obszaru położonego w granicach jednej gminy. Jest powiązany z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach, w tym w „Planie gospodarki niskoemisyjnej Gminy Branice 2016-2020” (aktualizacja w roku 2019) czy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Branice.

Wszystkie zadania wymieniono w tabeli 12 na stronach 118-125 Programu. Poniżej przedstawiono rodzaje przedsięwzięć infrastrukturalnych ujętych w Programie:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza:
  - Budowa tras rowerowych,
  - Budowa sieci gazowej;
- Ochrona przed hałasem:
  - Modernizacja nawierzchni dróg;
- Gospodarka wodno-ściekowa:
  - Realizacja sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wysoka,
  - Realizacja sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dzbańce-Osiedle,
  - Realizacja sieci wodociągowej w miejscowości Jędrychowice,
  - Odbudowa rowów przydrożnych w pasach dróg powiatowych (zadanie powiatowe polegające na odtworzeniu rowów/ przywróceniu im pierwotnych funkcji);
- Ochrona gleb:
  - Rekultywacja terenów przemysłowych (na terenie Gminy Branice zadanie dotyczy terenów po eksploatacji złóż - szczególnie w sołectwie Włodzienin. Rekultywacja mogłaby przebiegać w kierunku wodnym, zielonym i rekreacyjnym lub będącym kombinacją tych kierunków),
  - Zalesianie i zakrzewianie gruntów o najniższych klasach bonitacyjnych (szczególnie w północno zachodniej części Gminy, gdzie nachylenia terenu są znaczące, a jakość gleb niska);
- Gospodarka odpadami:
  - Usuwanie wyrobów zawierających azbest.

2.2. Cele Programu

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Branice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 roku jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska

przyrodniczego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

2.3. Powiązania Programu z dokumentami

Program ochrony środowiska dla Gminy Branice na lata 2022-2025 z perspektywą do 2028 roku jest zgodny z polityką przestrzenną Gminy Branice - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Branice.

3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

Prognozę dla Programu wykonano w zakresie jaki wynika z przytoczonego przepisu art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r., poz. 247, ze zmianami), uwzględniając charakter dokumentu i jego zawartość oraz szczegółowość zapisów.

Prognoza składa się z dwóch głównych merytorycznych części. W części pierwszej dokonano (na podstawie materiałów i wizji w terenie) analizy oraz oceny stanu środowiska przyrodniczego. W części drugiej dokonano oceny wpływu oraz ich skutków w środowisku i krajobrazie, wynikających z realizacji przewidzianych działań.

W prognozie uwzględniono informacje zawarte w materiałach dokumentacyjnych, studialnych, kartograficznych i monograficznych takich jak:

1. Kondracki J., 2000, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa.
2. Opracowanie ekofizjograficzne dla Gminy Branice, 2018, Wektor, Tychy.
3. Ostródka L., Warunki klimatyczne Branic, maszynopis.
4. Prognozowanie skutków przyrodniczych planu zagospodarowania przestrzennego. Poradnik metodyczny, 1998, IGPIK, Kraków.
5. Projekt Programu, 2021.
6. Stan istniejący i program produkcji rolnej w gminie Branice, 1994, Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Opolu, Opole.
7. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice przyjęte uchwałą nr III/19/18 Rady Gminy Branice z dnia 17 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Branice, zmienionego uchwałą nr XXVII/274/21 Rady Gminy Branice z dnia 8 lutego 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Branice.

Ponadto zostały wykorzystane informacje uzyskane w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Opolu, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Głubczycach oraz w Urzędzie Gminy Branice.

4. Opis stanu istniejącego środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

4.1. Opis stanu środowiska przyrodniczego Gminy Branice

4.1.1. Położenie gminy

Gmina Branice położona jest w południowej części województwa opolskiego, w powiecie głubczyckim. Gmina graniczy od północy z gminą Głubczyce, od północnego wschodu z gminą Baborów i od wschodu z gminą Kietrz. Od zachodu gmina graniczy z Republiką Czeską.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski gmina położona jest na Płaskowyżu Głubczyckim (318.58) będącym częścią Niziny Śląskiej (318.5).

W skład gminy Branice, zajmującej powierzchnię 12 187 ha (122 km²) wchodzi 21 sołectw: Branice, Bliszczycy, Boboluszki, Dzbańce, Dzbańce Osiedle, Dzierżkowice, Gródczany, Jabłonka, Jakubowice, Jędrychowice, Lewice, Niekazanice z przysiółkiem Niekazanice - Kałduny, Michałkowice, Posucice, Turków, Uciechowice, Wiechowice, Włodzienin, Włodzienin – Kolonia, Wódka i Wysoka. Jest to gmina typowo wiejska, a grunty rolne zajmują 89% jej powierzchni. Sołectwo Branice położone jest w zachodniej części Gminy, przy granicy z Republiką Czeską.

Przez Gminę przebiega droga wojewódzka nr 419 relacji Nowa Cerekwia – granica państwa przez sołectwa Niekazanice i Branice oraz sieć dróg powiatowych i gminnych, w tym ważna droga powiatowa łączące Głubczyce z Wiechowicami (połączenie z Opawą), przez Włodzienin, Dzbańce, Dzbańce-Osiedle i Uciechowice.

4.1.2. Budowa geologiczna

Najstarszymi skałami stanowiącymi fundament przedmiotowego terenu są skały karbonu dolnego. Pod względem litologicznym są to piaskowce, łupki ilaste, łupki mułowcowe i łupki piaszczyste serii hradeckiej i morawieckiej. Skały te dochodzą do powierzchni głównie w najwyższych partiach wzgórz. Niekiedy karbon ujawnia się również na zboczach głęboko wciętych dolin. Od wzgórz w kierunku wschodnim karbon zanurza się pod utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe.

Trzeciorzęd wykształcony jest głównie jako serie ilów pylastych i plastycznych lub marglistych z przewarstwieniami piasków i żwirów, łupków, a miejscami również gipsów. Iły trzeciorzędowe nie tworzą ciągłej pokrywy. Brak jej w szczególności w obrębie wzniesień wzgórz i ich wschodnich zboczy. Miąższość utworów trzeciorzędowych jest zróżnicowana i może wynosić nawet 100 do 200 m.

Najmłodsze osady czwartorzędowe tworzą ciągłą pokrywę o grubości od około 15 do 30 m. Miąższość czwartorzędu rośnie w kierunku wschodnim.

Obszar Płaskowyżu Głubczyckiego był dwukrotnie objęty zlodowaceniem. Osady zlodowacenia południowopolskiego w znacznym stopniu zerodowały w okresie interglacjalnym. Obecne osady pochodzą z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Pomimo trwającej naturalnej erozji są one nadal doskonale wykształcone.

Prawie całą powierzchnię gminy pokrywają osady lessowe, będące produktem akumulacji eolicznej. Ich grubość waha się od kilkudziesięciu centymetrów do 10 m.

W zasięgu dolin Opawy i Troi można wyodrębnić płaskie holocenijskie terasy zalewowe, akumulacyjne, wyścielone żwirami i namułami. Terasy wznoszą się średnio od 2 do 5 m ponad poziom wody w rzekach i osiągają szerokość od 0,8 do 1,5 km. Leżąca poza dolinami rzek część gminy przykryta jest utworami lessowymi. Tylko lokalnie, zwłaszcza na zboczach dolin, spod lessów ujawniają się starsze osady (czwartorzędowe, trzeciorzędowe i karbońskie).

Na terenie gminy zarejestrowano trzy złoża surowców mineralnych:

- Złoże surowca ilastego „Branice” położone na południowy wschód od zabudowań wsi Branice. Serię złożową stanowią gliny lessopodobne barwy brązowej i brązowo-żółtej. Złoże zajmuje powierzchnię 14,3 ha i dotyczy plejstocenijskich surowców ilastych ceramiki. Miąższość złoża (zgodnie z dokumentacją) wynosi od 4,4 do 7,7 m, średnio 6,1 m. Zasoby geologiczne złoża określono na 756,22 tys. ton. Złoże wykazuje dobrą jakość. Surowiec jest plastyczny i twardo plastyczny. Obszar górniczy ustanowiono 11 sierpnia 1994 r. decyzją Wojewody Opolskiego nr 47/94 (zmieniania w latach: 1995, 1998 i 2005). Złoże nie eksploatowane ze względu na zaprzestanie działalności pobliskiej cegielni.
- Złoże kruszywa naturalnego „Lewice” położone około 2 km na północ od wsi Lewice, w sąsiedztwie granicy z gminą Głubczyce. Złoże zajmuje obszar 4,118 ha. Miąższość złoża (zgodnie z dokumentacją) wynosi od 5,8 do 14,1 m, średnio 10,8 m. Zasoby geologiczne złoża określono na 744,40 tys. ton. Eksploatację rozpoczęto 1 stycznia 1983 r. Złoże budowane jest przez piaski nieklasyfikowane o zawartości ziaren do 2,0 mm w ilości 93,5%. Piasek nadaje się do celów budowlanych. Eksploatacja złoża została zaniechana. Brak jest wyznaczonego obszaru górniczego.
- Złoże kruszywa naturalnego „Włodzienin” położone na północ od wsi Włodzienin, przy granicy gminy. Złoże zajmuje powierzchnię 3,785 ha i dotyczy kruszywa naturalnego oraz piasku ze żwirem. Miąższość złoża (zgodnie z dokumentacją) wynosi od 3,7 do 21 m, średnio 11,6 m. Zasoby geologiczne złoża określono na 727,27 tys. ton. Eksploatację rozpoczęto 3 kwietnia 1997 r. Obszar górniczy związany z tym złożem został zlikwidowany decyzją Marszałka Województwa Opolskiego znak Z1:DOŚ.II.JJ.7513-11/09 z dnia 27 sierpnia 2009 r. Eksploatacja złoża została zaniechana.

4.1.3. Ukształtowanie powierzchni

Płaskowyż Głubczycki jest wysoko wzniesioną równiną lessową. Funkcjonalnie stanowi on część Przedgórze Sudeckiego. Jest to rolniczy rejon o urodzajnych ziemiach kompleksów pszenno-buraczanych. Bardzo korzystne warunki glebowe doprowadziły do wylesienia obszaru (lasy pokrywają zaledwie 4% powierzchni mezoregionu). Niewielka, północno-zachodnia część gminy nawiązuje morfologią do Przedgórze Sudeckiego.

Teren gminy wykazuje zasadniczy spadek w kierunku wschodnim, wzdłuż dolin Opawy i Troi. Lokalnie północna część gminy pochyla się na północ ku dolinie Troi, a południowa obniża się w kierunku południowym ku dolinie Opawy. Przez środek gminy przebiega wododział między tymi rzekami. Najwyższy punkt na terenie gminy Branice przekracza 410 m n.p.m. i znajduje się w północnej części gminy, w lesie między Bliszczycami i Lewicami. Punkty najniższe znajdują się w dolinach Troi (przy północno-wschodniej granicy gminy, między Włodzieninem i Wojnowicami - około 240 m n.p.m.), Morawki (273 m n.p.m.), Ostrej (298 m n.p.m.) i Opawy (257 m n.p.m.).

W ukształtowaniu powierzchni gminy Branice można wydzielić kilka obszarów:

- dolina rzeki Opawy, o wysokości bezwzględnej od około 260 m n.p.m. w okolicach Wiechowic do około 305 m n.p.m. na północ od Bliszczyc. Szerokość doliny po polskiej stronie wynosi zasadniczo około 400-700 m, z tym że lokalnie (odcinek na północ od Branic i na zachód od Boboluszek) dolina rozszerza się do około 900-1100 m, na południe od Branic czy w okolicach Dzierżkowic zwęża się, odpowiednio do około 50 m (w sąsiedztwie krawędzi doliny) i 200-300 m;
- płaskowyż w południowej i środkowej części gminy, o wysokościach względnych (od dna doliny) dochodzących zasadniczo do 40 m (lokalnie do 50 m), łagodnych stokach o nachyleniach zasadniczo nie przekraczających 5% z dużym udziałem stoków o ekspozycji południowej. Do wyjątków w zakresie nachylenia terenu należy zaliczyć zbocza doliny Opawy na północ od Branic (nachylenia do 8%), południowe zbocza doliny potoku Wilżyna (przepływa przez Branice) o nachyleniach lokalnie (na odcinku około 300 m) przekraczających 15% oraz krawędź doliny Opawy między Branicami i Boboluszkami o nachyleniach przekraczających 20%;
- płaskowyż o charakterze podgórskim w północno zachodniej części gminy (pomiędzy miejscowościami Bliszczyce, Michałkowice i Lewice), charakteryzujący się deniwelacjami dochodzącymi do 100 m, wysokościami bezwzględnymi do 410 m n.p.m. i nachyleniami zasadniczo do 10% (lokalnie do 20%, szczególnie na północ i wschód od Bliszczyc). Stoki w dużej mierze o ekspozycji południowej i wschodniej;
- dolina Troi w północno wschodniej części gminy od okolic miejscowości Lewice na zachodzie, poprzez okolice miejscowości Jędrychowice i Posucice, po okolice wsi Wódka we wschodniej części gminy. Obszar ten charakteryzuje się wysokościami bezwzględnymi od 240 m n.p.m. do około 320 m n.p.m. i deniwelacjami sięgającymi 50 m. Cechą charakterystyczną tego terenu są głęboko wcięte doliny Troi i prawobrzeżnego dopływu Troi płynącego od okolic Posucic, przez tereny wsi Dzbańce Osiedle i Dzbańce do Włodzienina. Dominują tereny o ekspozycji północnej. Jedynie obszary na północ od Włodzienina charakteryzują się ekspozycją południową.

Ukształtowanie tych obszarów, odmienny charakter krajobrazu i pokrycia terenu powodują, że inne są możliwości zagospodarowania terenu danego typu.

4.1.4. Wody podziemne i powierzchniowe

Na terenie gminy wody pobiera się z trzech poziomów wodonośnych: karbońskiego, trzeciorzędowego i czwartorzędowego. Największe znaczenie, pod względem ilości ujęć i wielkości poboru, ma zbiornik czwartorzędowy.

Poziom karboński wykształcony jest w piaskowcach i łupkach dolnego karbonu na średniej głębokości do 30 m p.p.t. Zbiornik ma budowę szczelinową. Woda występuje w szczelinach i spękaniach skał, wydajność tego poziomu jest mała i wynosi kilka m³/h. Wodę z tego poziomu ujmuje się studniami głębokości 15,6 i 23 m na terenie Zakładu Rolnego „Dzbańce”.

Poziom trzeciorzędowy zajmuje tylko południową część gminy. Warstwę wodonośną tworzą piaski pylaste i żwiry zaglinione, występujące jako przewarstwienia wśród iłów. Zwierciadło wody zalega średnio na głębokości 20 do 40 m p.p.t., a w rejonie Wysokiej na głębokości do 26,0 m p.p.t. Wydajność studni jest stosunkowo niewielka i waha się od 2,4 do 5,5 m³/h. Woda ma podwyższoną zawartość żelaza i manganu. Wody tego poziomu ujmuje się

trzema studniami na terenie dawnego PGR „Wysoka”. Zwierciadło naporowe nawiercono tam na głębokości 20-26 m, a ustabilizowało się 3-6 m.

Poziom czwartorzędowy stanowi podstawę zaopatrzenia w wodę dla mieszkańców gminy, gdyż w jego obrębie występuje około 20 studni głębinowych. Studnie zlokalizowane są głównie w dolinie rzeki Opawy. Warstwę wodonośną budują zwykle różnoziarniste piaski z domieszką żwirów, występujące pod pokrywą utworów gliniastych i lessowych. Zwierciadło wody w dolinach zalega na głębokości średnio do 2 m p.p.t., a na wysoczyźnie na głębokości od 2 do 5 m p.p.t. Wydajność studni wód czwartorzędowych jest zróżnicowana w zależności od ich lokalizacji. Wydajność w obrębie dolin jest duża i osiąga nawet 100 m³/h, natomiast w obrębie wysoczyzny dochodzi jedynie do 30 m³/h. Wody są twarde z nadmierną zawartością żelaza i manganu – wymagają uzdatnienia. Woda rozprowadzana jest do domów sieciowo. Ujęć indywidualnych na terenie gminy praktycznie się już nie wykorzystuje.

Żaden z lokalnych zbiorników wód podziemnych nie ma rangi zbiornika głównego (GZWP). Najbliższy taki zbiornik, trzeciorzędowy GZWP nr 332 – Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka, znajduje się dopiero na pograniczu powiatów: głubczyckiego, raciborskiego i kędzierzyńsko-kozielskiego. W granicach gminy nie ma również obszarów ochrony dla zbiorników tej rangi.

Obszar objęty Programem jest zlokalizowany w zasięgu jednolitych części wód podziemnych:

- nr 140 (PLGW6000140), dla której wyznaczono cele środowiskowe: utrzymanie dobrego stanu chemicznego oraz utrzymanie dobrego stanu ilościowego. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożona;
- nr 141 (PLGW6000141), dla której wyznaczono cele środowiskowe: osiągnięcie dobrego stanu chemicznego oraz utrzymanie dobrego stanu ilościowego. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona.

Obszar gminy leży w zlewni Odry i należy bezpośrednio do dorzecza Opawy i Troi. Ich wododział przebiega pasmem wzgórz przez środkową część gminy. Obie największe rzeki gminy wspomagane są lokalnie mniejszymi potokami.

Rzeka Opawa ma długość 122 km i płynie generalnie przez Republikę Czeską. Jedynie na 21-kilometrowym odcinku w rejonie Branic wyznacza granicę. Powierzchnia zlewni wynosi 2,1 tys. km², z czego 136 km² w Polsce (połowa w granicach gminy Branice). W rejonie Branic rzeka przyjmuje charakter nizinny i płynie szeroką, meandrującą doliną. Bliskość górskiego odcinka zlewni rzeki pozostawia jednak swoje piętno w reżimach hydrologicznych tej rzeki.

Rzeka Troja ma długość 35 km, a powierzchnia jej zlewni wynosi 230 km². W granicach gminy Troja przepływa na odcinku około 5 kilometrów. W północnej części gminy w rejonie Włodzienina, powstaje zbiornik retencyjny o powierzchni 86 ha i pojemności całkowitej 5,3 mln m³. Średni roczny przepływ wynosi w tym punkcie 5 648,5 tys. m³. Troja ma na terenie gminy charakter nizinny i takie reżimy przepływów. Troja odprowadza swoje wody do Odry za pośrednictwem Psiny.

Sieć hydrograficzną gminy można uznać za stosunkowo ubogą, a wynika to z istnienia znacznej liczby suchych dolin prowadzących wody tylko okresowo. Drugą charakterystyczną cechą hydrografii gminy jest jej niska jeziorność. Tylko na niektórych ciekach powstały niewielkie, o powierzchni kilku arów, zbiorniki hodowlano-retencyjne.

Wody powierzchniowe są najwrażliwszym na degradację elementem środowiska. Lokalizacja punktów monitoringowych nie pozwala na uzyskanie pełnego obrazu rozkładu zanieczyszczeń w ciekach przepływających przez gminę. Rzeka Opawa w sąsiedztwie sołectwa Branice charakteryzuje się dobrym potencjałem ekologicznym (w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych). Wody Opawy charakteryzują się na analizowanym odcinku II klasą elementów biologicznych, elementów hydromorfologicznych i elementów fizykochemicznych.

Obszar objęty Programem jest zlokalizowany w zasięgu jednolitych części wód powierzchniowych:

- nr PLRW60001911279 (Opawa od Opawicy do Morawicy), dla której wyznaczono cele środowiskowe: utrzymanie dobrego potencjału ekologicznego i osiągnięcie dobrego stanu chemicznego. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrażona;
- nr PLRW6000161152669 (Troja do Morawy włącznie), dla której wyznaczono cele środowiskowe: osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i osiągnięcie dobrego stanu chemicznego. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrażona;
- nr PLRW60001611524 (Psina do Suchej Psiny włącznie), dla której wyznaczono cele środowiskowe: osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i osiągnięcie dobrego stanu chemicznego. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrażona;
- nr PLRW600016112729 (Ostra), dla której wyznaczono cele środowiskowe: osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i osiągnięcie dobrego stanu chemicznego. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrażona.

4.1.5. Warunki klimatyczne i stan powietrza atmosferycznego

Warunki klimatyczne gminy odpowiadają strefie klimatycznej Polski południowej, a dokładniej podgórze i doliny Odry. Osobliwością klimatu Niziny Śląskiej, a także mezoregionu Płaskowyżu Głubczyckiego, do których geograficznie Gmina Branice należy, jest stosunkowo wysoka średnia temperatura roczna, krótkotrwała zima, wczesna wiosna i ciepłe lato.

Cechy te związane są z istnieniem na południowym zachodzie bariery górskiej Sudetów, z której powodu przy wiatrach południowo-zachodnich zmniejsza się wilgotność, spada zachmurzenie i wzrasta temperatura. Przy wiatrach północno-wschodnich wzrastają opady i liczba burz. Pod wpływem efektu fenowego klimat tego makroregionu należy do najcieplejszych w Polsce.

Według różnych klasyfikacji rejon ten należy do:

- XVIII Podsudeckiej dzielnicy klimatycznej (R. Gumiński). Dni z przymrozkiem 100 do 120, pokrywa śnieżna 60 do 70 dni, suma opadów 600 do 800 mm, okres wegetacji trwa 210 do 220 dni, początek robót polnych przypada na koniec marca lub początek kwietnia
- R-XXV Dolnośląskiego Południowego regionu klimatycznego (A. Woś). Na tle innych regionów mniej liczne są tutaj dni z pogodą przymrozkową i mroźną. Liczniejsze są natomiast przypadki występowania pogody bardzo ciepłej i jednocześnie pochmurnej.

Charakterystyczną cechą klimatu gminy Branice są stosunkowo małe roczne amplitudy temperatury powietrza. Przedwiośnie rozpoczyna się na początku marca i trwa 30-40 dni.

Wczesna i pogodna wiosna trwa 60-70 dni. Początek wiosny przypada na koniec marca bądź początek kwietnia, natomiast już po ostatnich dniach kwietnia średnia temperatura dobowa dochodzi do 10°C. Termiczne lato trwa około 100 dni i rozpoczyna się na przełomie maja i czerwca. Łagodna i długa jesień trwa około 60 dni i jej początek przypada na drugą połowę września. Przedzime trwa około 40 dni i rozpoczyna się przeciętnie około 10 listopada. Krótka i łagodna zima trwa 60 – 70 dni i rozpoczyna się między 10 grudnia a 15 grudnia.

Charakterystyczne cechy klimatu:

- średnia temperatura powietrza wynosi 8,2°C;
- najcieplejszym miesiącem jest lipiec z temperaturą 17,8°C;
- najchłodniejszym miesiącem jest styczeń i luty -2,1°C;
- najwyższe temperatury powietrza notowane są w lipcu i wynoszą 35,5°C;
- najniższe temperatury powietrza notowane są w styczniu i wynoszą -26,7°C;
- opady o najwyższej wydajności obserwuje się w półroczu ciepłym (73%);
- roczna suma opadów dochodzi do 640 mm;
- miesiącem o najwyższej sumie opadów jest sierpień (98,9 mm);
- najwyższą dobową sumę opadów zanotowano w lipcu (58,8 mm);
- najmniejsze miesięczne sumy opadów przypadają na styczeń (28,0 mm);
- opady śnieżne występują przez około 40 dni w roku;
- pokrywa śnieżna utrzymuje się najczęściej około 60 dni;
- przeważającym kierunkiem wiatru jest wiatr północno-zachodni (25% obserwacji);
- średnia prędkość wiatru wynosi 2,0 m/s;
- cisze i wiatry o prędkości do 2 m/s obserwuje się w 71,9% przypadków.

Jakość powietrza gminy Branice jest dobra i ulega w kolejnych latach poprawie. Ocena jakości powietrza za rok 2020, uwzględniająca kryteria ustanowione w celu ochrony zdrowia i ochrony roślin, obejmująca 12 substancji i dotycząca strefy opolskiej (powiaty poza Miastem Opole) wykazała:

- w klasyfikacji dla kryterium ochrony zdrowia:
  - dla pyłu zawieszonego PM10 – strefie opolskiej przyznano klasę C, wymagającą wdrażania naprawczych programów ochrony powietrza, z uwagi na występowanie obszarów, na których odnotowano przekroczenia średniodobowej wartości dopuszczalnej z ponadnormatywną częstością. W odniesieniu do powiatu głubczyckiego, na stacji pomiarowej w Głubczycach (jedyna na obszarze powiatu) nie zdiagnozowano przekroczenia średniorocznego stężenia pyłu (26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ przy wartości dopuszczalnej 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Z kolei przekroczenia średniodobowej wartości dopuszczalnej odnotowano w przypadku 28 dni w roku. Średnia dobową wartość stężenia PM10 wyniosła 47 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ przy wartości dopuszczalnej 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
  - dla pyłu PM2,5 – strefie opolskiej przyznano klasę C, z uwagi na występowanie na jej terenie obszarów, na których odnotowano przekroczenia rocznej wartości dopuszczalnej, w wyniku czego konieczne jest wdrażanie naprawczego programu ochrony powietrza. Na stacji pomiarowej w Głubczycach nie są dokonywane pomiary analizowanego zanieczyszczenia,
  - dla benzo(a)pirenu – strefę opolską zakwalifikowano do klasy C, wymagającej wdrażania programów ochrony powietrza, z uwagi na występowanie na ich terenie obszarów, na których odnotowano przekroczenia rocznej wartości docelowej. Na stacji pomiarowej w Głubczycach w 2020 odnotowano najwyższe przekroczenia średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu w pyłe (5 ng/m^3) przy

- wartości dopuszczalnej 1 ng/m³. Warto nadmienić, że wyniki pomiarów dokonywane w latach 2011-2013 wskazywały na średnioroczne stężenia oscylujące wokół 10 ng/m³,
- dla ozonu – w przypadku poziomego docelowego strefę opolską zakwalifikowano do klasy A, natomiast w przypadku celu długoterminowego strefę opolską sklasyfikowano w klasie D2,
  - dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu strefę opolską zakwalifikowano do klasy A,
  - w klasyfikacji dla kryterium ochrony roślin:
    - dla ozonu – klasyfikacja strefy opolskiej dla ozonu wg poziomego docelowego dla kryterium ochrony roślin nie wykazała przekroczeń, osiągając klasę A. Natomiast w przypadku celu długoterminowego strefę zakwalifikowano do klasy D2,
    - dla dwutlenku siarki i tlenków azotu – strefę opolską zakwalifikowano do klasy A, gdyż wyniki uzyskane na stacji „roślinnej” województwa śląskiego, reprezentatywnej dla województwa opolskiego, nie wykazały przekroczeń wartości normatywnych mierzonych zanieczyszczeń.

4.1.6. Gleby

Gleby gminy Branice charakteryzują się małym zróżnicowaniem składu mechanicznego. Skałę macierzystą stanowią lessy, z których wytworzyły się dwa typy gleb dominujące na całym obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego. Są to:

- czarnoziemy: zdegradowane i deluwialne;
- gleby brunatne: brunatne właściwe, brunatne zdegradowane i brunatne kwaśne.

Wśród czarnoziemów dominują czarnoziemy zdegradowane o zawartości próchnicy do 4%. Występują one najczęściej na powierzchniach najwyższej wzniesionych. Czarnoziemy deluwialne występują głównie na obszarach suchych dolin. Gleby brunatne występują na obszarach wzniesionych. Ten typ gleb, w granicach gminy Branice, wymaga zazwyczaj intensywnego wapnowania i nawożenia. Udział tych dwóch typów gleb dochodzi do 85% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Pozostałą powierzchnię stanowią gleby bielcowe, mady oraz gleby szkieletowe.

Gleby na terenie gminy Branice charakteryzują się naturalną zawartością metali ciężkich. Są to więc gleby czyste, które mogą być przeznaczone pod dowolne rodzaje upraw polowych. Badania terenowe wykazały incydentalne podwyższone, względem naturalnego tła, zawartości kadmu i cynku, ale nie zmienia to klasyfikacji użytkowej gleb gminy.

Udział gleb poszczególnych klas bonitacyjnych według użytków rolnych i zielonych przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 1. Klasy bonitacyjne użytków rolnych w gminie Branice

L.p.	Klasa bonitacyjna	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni [%]
1.	RI	650,92	6,12
2.	RII	4314,84	40,56
3.	RIIIa	3791,85	35,65
4.	RIIIb	862,21	8,11
5.	RIVa	664,40	6,25
6.	RIVb	140,15	1,32

7.	RV	175,82	1,65
8.	RVI	36,57	0,34
9.	ŁĄCZNIE	10 636,76	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie warstwy klasoużytków gleb (WODGiK Opole).

Gleby klas I i II obejmują niemal 47% użytków rolnych gminy Branice, a gleby klas I, II i IIIa aż 82,33%. Gleby najsłabsze (klasy V i VI) obejmują jedynie 2% powierzchni użytków i występują w najmniej korzystnych lokalizacjach, głównie między Lewicami i Bliszczycami i na niewielkich fragmentach w okolicach Włodzienina, Wiechowic, Boboluszek, Dzbańców, Posucic i Wódki. Dotyczą one w zdecydowanej większości terenów o dużym nachyleniu powierzchni.

Tabela 2. Klasy bonitacyjne użytków zielonych w gminie Branice

L.p.	Klasa bonitacyjna	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni [%]
1.	ŁI	1,37	0,26
2.	ŁII	61,19	11,79
3.	ŁIII	137,58	26,51
4.	ŁIV	63,61	12,26
5.	ŁV	14,66	2,83
6.	ŁVI	6,26	1,21
7.	PsI	9,10	1,75
8.	PsII	78,21	15,07
9.	PsIII	58,13	11,20
10.	PsIV	32,56	6,27
11.	PsV	48,49	9,34
12.	PsVI	7,81	1,51
13.	ŁĄCZNIE	518,97	100,00
W tym użytki zielone razem			
1.	I	10,47	2,01
2.	II	139,40	26,86
3.	III	195,71	37,71
4.	IV	96,17	18,53
5.	V	63,15	12,17
6.	VI	14,07	2,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie warstwy klasoużytków gleb (WODGiK Opole).

Użytki zielone klas od I do II obejmują około 66,6% powierzchni użytków zielonych, przy czym największy jest udział użytków klasy III.

4.1.7. Roślinność i zwierzęta

Na terenie rolniczej gminy Branice powierzchnie zielone tworzone są głównie przez trwałe użytki zielone i lasy oraz w mniejszym stopniu przez parki, cmentarze, zieleń przydrożną, osiedlową i przydomową. Wśród nich największą powierzchnię zajmują trwałe użytki zielone. Łąki i pastwiska zajmują łącznie około 520 ha, sady i ogrody działkowe 50 ha, a lasy około 185 ha. Pozostałe, drobne powierzchnie zielone mozaikowo towarzyszą terenom mieszkaniowym i usługowym. Zieleń zajmuje niewielką część gminy. Wszystkie użytki zielone zajmują nieco ponad 6% jej powierzchni. Grunty orne zajmują natomiast prawie 86% powierzchni gminy.

Przy ogólnej niewielkiej powierzchni terenów zielonych uderza bardzo niska lesistość gminy, wynosząca tylko około 1,5%.

Charakterystyczna lokalizacja terenów zielonych to doliny rzek i potoków oraz wyraźniej zarysowane wzgórza północno-zachodniej części gminy. Przywiązanie części lasów do dolin potoków sprawia, że około 5% z nich stanowią lasy łąkowe.

Wyróżniającą cechą położenia gminy jest lokalizacja przy osiowej części obniżenia między Sudetami i Karpatami zwanego Bramą Morawską. Rozdzielające dwa główne pasma górskie Polski obniżenie Bramy Morawskiej jest jednym z najważniejszych w kraju szlaków migracyjnych południowych elementów europejskiej flory i fauny, które zasilają nasze ekosystemy.

Na terenie gminy ma miejsce przenikanie się różnych elementów flory i fauny, w szczególności charakterystycznych dla terenów górskich i nizinnych oraz północnych i południowych.

Roślinność gminy jest charakterystyczna dla rejonów typowo rolniczych i zdecydowanie dominują tu gatunki uprawne i konkurujące z nimi chwasty. Najwięcej rodzimych gatunków zachowało się na pół naturalnych murawach i łąkach niedostępnych dla upraw rolniczych. W północnych skrajach wsi Lewice występują na przykład: buławnik mieczolistny (*Cephalanthera longifolia*), dzwonek skupiony (*Campanula glomerata*), kalina koralowa (*Viburnum opulus*), konwalia majowa (*Convallaria majalis*) czy lilia złotogłów (*Lilium martagon*). Wzdłuż koryta rzeki Opawy (między Bliszczycami i Branicami) występują m.in. następujące gatunki roślin: śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*), ciemiężca zielona (*Veratrum lobelium*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), bodziszek żałobny (*Geranium phaeum*), kokorycz pełna (*Corydalis solida*) i obrazki alpejskie (*Arum alpinum*).

Na północ od Bliszczyc wyznaczono 3 fragmenty lasu o charakterze siedliska kwaśnej dąbrowy (9190) obejmujące ubogie gatunkowo lasy dębowe występujące na kwaśnych podłożach. Pomiędzy Bliszczycami i Lewicami, po północno zachodniej stronie Lewic oraz po południowej stronie Włodzienina wyznaczono kilka fragmentów lasów o charakterze siedliska kwaśnych buczyn (9110) obejmujące lasy występujące na ubogich i kwaśnych podłożach z przewagą buka zwyczajnego (*Fagus sylvatica*), a czasem także znacznym udziałem jodły pospolitej (*Abies alba*) oraz świerka pospolitego (*Picea abies*). Z kolei na południe i południowy zachód od Włodzienina a także między Posucicami i wsią Dzbańce-Osiedle wyznaczono 3 fragmenty lasów o charakterze siedliska grądu środkowoeuropejskiego i subkontynentalnego (9170), który obejmuje wielowarstwowe i wielogatunkowe lasy na świeżych i przeważnie żyznych siedliskach. Zbudowany jest przede wszystkim przez dąb szypułkowy (*Quercus robur*), grab zwyczajny (*Carpinus betulus*) i lipę drobnolistną (*Tilia cordata*).

Charakterystycznym elementem zieleni gminy Branice są wiatrochrony przeciwdziałające erozji gleb. Występują one na terenie całej gminy.

Pomimo znacznej monotonii rolniczego krajobrazu, na terenie gminy spotkać można szereg zwierząt, jak na przykład:

- Bezkręgowce: ślimaki, pajęczaki, chrząszcze, ćmy i motyle, a wśród nich rusałkę pawiką, rusałkę admirala i rusałkę żałobnika.
- Ryby: pstrąg, węgorz, leszcz, szczupak.
- Płazy i gady: żaba trawna, żaba wodna, ropucha szara, rzekotka drzewna, jaszczurka żyworodna, jaszczurka zwinka, padalec, zaskroniec.
- Ptaki: myszołów, jastrząb, puszczyk, bocian, kuropatwa, bażant, sroka, wrona, gawron, kruk, kawka, szpak, wróbel, łośówka, cierniówka, kos, skowronek, słowik,

jaskółka, sikora, szczygieł, zięba, trznadel. Najatrakcyjniejsze rejony dla ptactwa stanowią tereny dolinne, a w szczególności dolina Opawy i Troi.

- Ssaki: jeż, kret, mysz domowa, mysz polna, nornik zwyczajny, szczur wędrowny, chomik, wiewiórka, zając, kuna domowa, łasica, borsuk, lis, sarna, dzik.

W północnej części wsi Włodzienin potwierdzono występowanie chronionego gatunku ptaka - żołą.

W wodach Opawy występują następujące gatunki ryb: brzana (*Barbus barbus*), lipień europejski (*Thymallus thymallus*), miętus (*Lota lota*), świnka (*Chondrostoma nasus*) i śliz (*Barbatula barbatula*) – gatunek chroniony.

Według informacji pozyskanych w kołach łowieckich, większość obwodów łowieckich stanowią obwody typowo polne (zgodnie z użytkowaniem terenu) i na ich terenie bytują zające, bażanty, kuropatwy, lisy i sarny. W przypadku obwodu nr 146 obejmującego Lewice i Bliszczycy na terenach leśnych występują dziki oraz sporadycznie pojawiają się jelenie. W ostatnich dwudziestu latach doszło do niekorzystnych dla bytowania zwierzyny łownej zmian strukturalnych i agrotechnicznych w rolnictwie, charakteryzujących się m.in. powstawaniem wielkoobszarowych upraw kukurydzy, rzepaku, buraków i zbóż. Likwidowano miedze, cieki wodne, remizy i drogi polne porośnięte na poboczach trawami i krzakami stanowiącymi schronienie i karmę dla zwierzyny drobnej. Mechanizacja i chemizacja rolnictwa, ochrona prawna drapieżników skrzydlatych, szczepienie lisów przeciw wściekliźnie z roku na rok zwiększały zagrożenie dla zwierzyny drobnej.

4.1.8. Walory krajobrazu

Gmina wykazuje zasadniczo krajobraz eolicznej wyżyny lessowej, słabo porozcinanej siecią wód powierzchniowych. Charakterystyczne są suche doliny, o mniejszych głębokościach niż doliny prowadzące wody w sposób stały. Charakterystycznymi dla tego typu krajobrazu glebami są czarnoziemy i gleby brunatne, które w stanie naturalnym porośnięte były grądami i świetlistymi dąbrowami. Obecnie dominuje tu antropogeniczny, kulturowy krajobraz rolniczy.

Przeciętne spadki terenu wynoszą w granicach gminy 5 do 10%. Miejscami, zwłaszcza w północnej części gminy pochylenie zbocza jest większe i dochodzi niekiedy do 40%. W sytuacjach, w których u podnóża takiego zbocza przepływa potok mogą się wytworzyć urwiste skarpy. Takie struktury można zaobserwować szczególnie często w dolinach potoków i suchych dolinach rejonu Bliszczyc i Lewic oraz bardziej sporadycznie w innych częściach gminy.

W ekofizjografii gminy Branice wskazano na szczególne walory krajobrazowe gminy Branice w trzech obszarach:

- 1) tereny północno zachodniej części gminy (między doliną Opawy w Bliszczycach i południowymi zabudowaniami wsi Lewice), nieobjęte obszarem chronionego krajobrazu „Mokre-Lewice”. Obszary położone na północny zachód od linii wyznaczonej od okolic jazu stworzonego na potrzeby młyna po czeskiej stronie (północny zachód od Bliszczyc), poprzez drogę w kierunku Bliszczyc, dalej Michałkowic, kolejno Lewic, Jędrychowic, Włodzienina i dalej w kierunku Głubczyc uznano za tereny o szczególnie wysokich walorach fizjonomicznych krajobrazowych (zarówno w opracowaniu „Waloryzacja krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony” jak i w „Stanowisku Wojewódzkiej Rady Ochrony Przyrody w Opolu w sprawie ochrony krajobrazu w

procesie lokalizacji farm elektrowni wiatrowych na terenie województwa opolskiego”);

- 2) dolina Opawy na odcinku od Branic do granicy gminy na północ od Bliszczyc. Obszar nie chroniony, charakteryzujący się mozaikowym układem pól, licznymi zamknięciami krajobrazowymi wzdłuż Młynówek (w Bliszczycach i Branicach). Dolina Opawy na odcinku między Bliszczycami i Branicami jest najszersza (od około 700 m do około 1 100 m po polskiej stronie). Obszar stanowi strefę pośrednią ujęcia wody w Branicach i jest zagrożony ryzykiem wystąpienia powodzi;
- 3) dolina Opawy między Branicami i Boboluszkami. Po południowej stronie Branic (okolice oczyszczalni ścieków) wierzchowina wznosi się łagodnie ponad dno doliny, a po około 500 metrach granica między doliną i wzniesieniami staje się wyraźna - przechodzi w krawędź o 10-20 metrowej wysokości. Kolejno krawędź doliny zbliża się do koryta rzeki (fragment stanowi wychodnie piaskowców), by po około 500 metrach zmienić kierunek przebiegu z południkowego na bardziej równoleżnikowy (w formie stromych zboczy), aż do zabudowań Boboluszek. Obszar nie chroniony. Fragment doliny między korytem rzeki, Boboluszkami i krawędzią stanowi duże, około 90-hektarowe zamknięcie krajobrazowe. Nurt Opawy na odcinku do zbliżenia się koryta rzeki do krawędzi doliny jest spokojny (rzeka meandruje), kolejno na odcinku przebiegającym bezpośrednio wzdłuż krawędzi staje się wartki.

4.1.9. Ochrona przyrody

Na terenie Gminy Branice funkcjonuje Obszar Chronionego Krajobrazu Mokre-Lewice”. Objęto nim około 200 ha terenu w sołectwie Lewice

Zasobem przyrodniczym gminy są niewielkie obszary siedlisk wymienionych w Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. „Dyrektywa Siedliskowa”):

- kwaśna dąbrowa (9190) obejmujące ubogie gatunkowo lasy dębowe występujące na kwaśnych podłożach – na północ od Bliszczyc;
- kwaśne buczyny (9110) obejmujące lasy występujące na ubogich i kwaśnych podłożach z przewagą buka zwyczajnego (*Fagus sylvatica*), a czasem także znacznym udziałem jodły pospolitej (*Abies alba*) oraz świerka pospolitego (*Picea abies*) - Pomędzy Bliszczycami i Lewicami, po północno zachodniej stronie Lewic oraz po południowej stronie Włodzienina;
- grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (9170), który obejmuje wielowarstwowe i wielogatunkowe lasy na świeżych i przeważnie żyznych siedliskach. Zbudowany jest przede wszystkim przez dąb szypułkowy (*Quercus robur*), grab zwyczajny (*Carpinus betulus*) i lipę drobnolistną (*Tilia cordata*) - na południe i południowy zachód od Włodzienina a także między Posucicami i wsią Dzbańce-Osiedle.

4.1.10. Zabytki, dobra kultury i strefy ochrony konserwatorskiej

W poniższej tabeli przedstawiono zabytki na terenie gminy Branice wpisane do rejestru zabytków.

Tabela 3. Zabytki gminy Branice wpisane do rejestru

L.p.	Miejscowość	Zabytek	Data powstania	Nr decyzji o wpisie do rejestru
1.	Bliszczycze (centrum wsi)	Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny	1630r., 1906r.	49/48 z dnia 25.11.1948r.
2.	Boboluszki (pn. część wsi)	Zespół dworski (spichlerz, stodoła i inne)	XIX w.	1831/66 z dn. 21.10.1966r.
3.	Boboluszki	Park dworski	II poł. XIX w.	133/86 z dnia 06.03.1986r.
4.	Branice, ul. Kościelna	Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	1888-1889 r., 1915 r.	48/48 z dnia 25.11.1948r.
5.	Branice, ul. Młyńska	Park pałacowy		134/86 z dnia 28.03.1986r.
6.	Branice, ul. Szpitalna 6	d. dom rekolekcyjny (obecnie Dom Prowincjonalny Sióstr)	1926 r.	2161/87 z dnia 22.05.1987r.
7.	Branice, ul. Szpitalna 18	Zespół szpitala i Zakładu Opiekuńczego, ob. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Ks. Bpa J. Nathana: kościół parafii szpitalnej p.w. św. Rodziny, Dom Sióstr Maryi Niepokalanej obecnie pawilon szpitalny J, plebania, kaplica, budynek kuchni centralnej (obecnie DPS), szpital dla kobiet, obecnie pawilon D, szpital dla kobiet i sierot, obecnie pawilon A, szpital dla chorych umysłowo mężczyzn (obecnie DPS), izolatka dla chorych zakaźnie (obecnie żłobek), dom dla mężczyzn obecnie pawilon C, dom dla niespokojnych kobiet, obecnie pawilon K, Pierwszy Dom Sióstr obecnie pawilon B3, Instytut Badawczy (obecnie administracja), drewniane kolonady i leżakownie, starodrzew parkowy,	1898r.- 1933r.	47/2006 z dnia 15.05.2006r.
8.	Lewice (centrum wsi)	Kościół filialny p.w. św. Marii Magdaleny	XIX w.	1175/66 z dn. 19.02.1966r.
9.	Posucice (centrum wsi)	Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca	1710r.	46/48 z dnia 25.11.1948r.
10.	Posucice (pn – zach. część wsi)	Park dworski	k. XVIII w./ lata 30 XIXw.	142/86 z dnia 13.10.1986r.
11.	Turków	Dom nr 3	I poł. XIX w.	798/64 z dnia 13.04. 1964 r.
12.	Wiechowice, Al. III Tysiąclecia	Kościół parafialny p.w. św. Anny	1794r., 1916r., XIX w.	1179/66 z dnia 01.03. 1966r.
13.	Włodzienin, ul. Głębczycka	Ruina kościoła cmentarnego p.w. św. Mikołaja	XV-XVI, XIX w.	724/64 z dnia 14.03.1964r.
14.	Włodzienin, ul. Głębczycka	Dom nr 153	I poł. XIX w.	1748/67 z dn. 10.03.1966r.
15.	Wódka (wsch. części wsi)	Kościół parafialny p.w. św. Tekli	1772 r.	1180/66 z dn. 01.03.1966r.
16.	Wysoka, ul. Dolna	zamek	XVIII-XIX w.	326/58 z dnia 10.03.1958r.

17.	Wysoka, ul. Dolna	park	XVIII-XIX w.	170/88 z dnia 23.03.1988r.
18.	Wysoka, ul. Dolna	Spichlerz na dziedzińcu gospodarczym	XVIII-XIX w.	799/64 z dnia 13.04.1964r.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Branice. Część A – uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

W gminie Branice żaden z zabytków nieruchomości nie został uznany za pomnik historii. Nie utworzono parku kulturowego.

4.1.11. Dotychczasowe zmiany w środowisku przyrodniczym

Rozwój osadnictwa na terenie gminy Branice związany jest z jednym z ważniejszych w Europie szlaków handlowych wiodących z południa na północ poprzez Bramę Morawską. W powiązaniu z tym szlakiem, w obrębie Bramy, powstały ośrodki kontroli ruchu kupieckiego, jego obsługi oraz ochrony granic państwowych opartych na pasmach Sudetów i Karpat.

W oparciu o powstające na szlaku strategiczne punkty usługowe i handlowe rozwijało się w rejonie gminy osadnictwo, a wraz z nim rolnictwo. Bardzo wysoka jakość i produktywność miejscowych gleb oraz wyjątkowo sprzyjające warunki klimatyczne doprowadziły do pełnej dominacji rolnictwa w zagospodarowaniu obszaru obecnej gminy. Ta dominacja dotyczy nie tylko braku wielkiego przemysłu lub uciążliwych usług, ale także niemal całkowitego wyparcia z obszaru gminy lasów. Usługi pojawiające się w granicach obecnej gminy miały zawsze charakter lokalny. Były to na przykład młyny, piekarnie, rzeźnie, browary, tartaki, cegielnie, a w Branicach nawet pralnia parowa i zakład leczenia psychicznego – jeden z nielicznych zakładów o szerszym znaczeniu.

Najbardziej znaczące zmiany w środowisku gminy zachodziły w okresie jej powstawania i rozwoju, u schyłku średniowiecza, około XIV wieku. To wtedy osady i pola zajmowały nowe tereny i wypierały dotychczasowe sposoby zagospodarowania. Wsie wywodzące się z majątków ziemskich i folwarków mają do dzisiaj stosunkowo zwartą strukturę. Pomiedzy nimi rozciągają się rozległe połacie pól uprawnych.

Bytowanie ludzi stwarza konieczność pobierania wody na potrzeby socjalne i gospodarcze. Gmina korzysta z własnych ujęć wody. Również jakość wód podziemnych jest dobra. Poza jednym ujęciem w Bliszczycach, pobierane wody nie wymagają uzdatnienia. Pokrycie siecią kanalizacyjną dotyczy tylko 36% mieszkańców. Powstające odcinki kanalizacji nie zawsze trafiają do oczyszczalni ścieków, zaś istniejące oczyszczalnie nie posiadają wystarczającej zdolności oczyszczania w rozumieniu współczesnych przepisów. Wszystko to sprawia, że gospodarka ściekowa w obszarze gminy należy do słabo uporządkowanych i stanowi realne zagrożenie dla środowiska wodnego.

Niski rozwój przemysłu pozwala na zachowanie dobrej jakości powietrza atmosferycznego. Jednocześnie większość lokali mieszkalnych lub przeznaczonych na pobyt ludzi ogrzewanych jest indywidualnie lub z niewielkich lokalnych ciepłowni. Położenie gminy na tle ośrodków przemysłowych wobec przeważających kierunków wiatrów można uznać za korzystne.

Obecnie istotne przemiany w środowisku przyrodniczym w zasadzie już nie zachodzą. Zagospodarowanie powierzchni gminy jest trwałe, a jego intensywność nie zmienia się w sposób znaczący.

4.2. Potencjalne zmiany w środowisku przy dotychczasowym użytkowaniu

Przedsięwzięcia wynikające z projektu Programu takie jak:

- modernizacja nawierzchni dróg,
- budowa tras rowerowych,
- budowa sieci gazowej,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Wysoka i Dzbańce-Osiedle,
- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Jędrychowice,
- odbudowa rowów przydrożnych w pasach dróg powiatowych,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- rozwój gospodarki niskoemisyjnej i energii odnawialnej

nie wpłyną na zmianę sposobu użytkowania obszaru Gminy Branice. Nie wystąpią zmiany w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego okolicy. W przypadku niepodejmowania realizacji ww. przedsięwzięć użytkowanie terenu byłoby tożsame jak w wariantcie inwestycyjnym.

W przypadku przedsięwzięć takich jak:

- rekultywacja terenów przemysłowych (po eksploatacji złóż),
- zalesianie i zakrzewianie gruntów o najniższych klasach bonitacyjnych,

nie wystąpią negatywne zmiany funkcjonowania środowiska.

W odniesieniu do rekultywacji terenów przemysłowych, według informacji zawartych w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Głubczyckiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 na terenie Gminy Branice istnieje jeden teren przewidziany do rekultywacji. Jest to teren po wydobyciu kruszywa naturalnego (piasku) we Włodzieninie - działki o nr ewid.: 755, 757, 758/2, 758/3, 759. Teren ten stanowi nieużytek i w taki sposób funkcjonowałby nadal.

Z kolei w przypadku zarzucenia zamysłu zalesiania i zakrzewiania gruntów o najniższych klasach bonitacyjnych, analizowane tereny (głównie najbardziej strome stoku w północno zachodniej części Gminy Branice) funkcjonowałyby jako tereny upraw rolniczych.

5. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu Programu

Polityka ochrony środowiska jest jedną z polityk wspólnotowych Unii Europejskiej o charakterze horyzontalnym. Jej zakres obejmuje wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Zasada zrównoważonego rozwoju podkreśla konieczność takiego rozwoju społeczno-ekonomicznego, by przy zaspokajaniu potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń została zachowana równowaga przyrodnicza. Zasada przezorności wymaga podejmowania środków zapobiegawczych tam, gdzie nie poznano jeszcze dokładnego oddziaływania na środowisko. Zasada prewencji (zapobiegania) zobowiązuje podejmującego negatywne oddziaływanie na środowisko do zapobiegania temu oddziaływaniu. Zasada „zanieczyszczający płaci” wymaga od wprowadzającego zanieczyszczenia ponoszenia kosztów usunięcia skutków lub zapobiegania zanieczyszczeniom.

Uchwalenie Programu spełnia wymogi **Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/EU** z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, która ustanowiła wspólną unijną strukturę ramową dla środków służących wspieraniu efektywności energetycznej w Unii, aby zapewnić osiągnięcie głównego unijnego celu zakładającego zwiększenie efektywności energetycznej o 20% do 2020 r., a także stworzyć warunki dla dalszego polepszania efektywności energetycznej po wspomnianej dacie docelowej. W programie wskazano przedsięwzięcia dotyczące termomodernizacji, wymiany źródła ciepła i wykorzystania OZE.

Uchwalenie Programu wpisuje się także w politykę zrównoważonego rozwoju i budowania konkurencyjności (**Europa 2020**), która na poziomie unijnym kładzie nacisk na kwestie energetyczne. Jeden ze wskazanych w dokumencie wymiernych celów do osiągnięcia na rok 2020 stanowi, że emisję dwutlenku węgla należy ograniczyć co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, nawet o 30% oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%. W programie wskazano przedsięwzięcia dotyczące termomodernizacji, wymiany źródła ciepła i wykorzystania OZE.

Program jest też spójny co do celów z **Polityką klimatyczną Polski – Strategia redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020**, gdzie nadrzędną sprawą jest włączenie się Polski do wysiłków na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych.

Program jest spójny ponadto z założeniami **II Polityki Ekologicznej Państwa z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025**, wyznaczającej cele i kierunki działań w zakresie ochrony środowiska, w tym ochrony powietrza i poprawy jego stanu. Program realizuje cele dokumentu zarówno w odniesieniu do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych, jak i w zakresie jakości środowiska: Cel 3.3. Jakość powietrza. Zmiany klimatu.

6. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko wynikające z uchwalenia Programu

Przyjęcie Programu potwierdzi politykę Gminy Branice odnośnie realizacji następujących przedsięwzięć (przyjęcie Programu nie przesądza o realizacji zadań):

- modernizacja nawierzchni dróg,
- budowa tras rowerowych,
- budowa sieci gazowej,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Wysoka i Dzbańce-Osiedle,
- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Jędrychowice,
- odbudowa rowów przydrożnych w pasach dróg powiatowych,
- rekultywacja terenów przemysłowych (po eksploatacji złóż),
- usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- rozwój gospodarki niskoemisyjnej i energii odnawialnej.

Jako że ww. zadania mogą stanowić przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, w dalszej części niniejszej prognozy przeanalizowano możliwe oddziaływania wynikające z realizacji tych zadań.

Oddziaływania przedsięwzięć związanych z modernizacją nawierzchni dróg, budową tras rowerowych, sieci gazowej, kanalizacji sanitarnej i wodociągowej czy odbudowy przydrożnych rowów są zbliżone na etapie ich realizacji. Co do zasady przedsięwzięcia te będą zlokalizowane w pasach drogowych.

Dla przedsięwzięcia związanego z budową sieci kanalizacji sanitarnej Wójt Gminy Branice (po zasięgnięciu opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Głubczycach, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu oraz Dyrektora Zarządu Zlewni Wód Polskich w Gliwicach w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i ewentualnego zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko) odstąpił od przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i 15 października 2021 r. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach znak BG.6220.3.8.2021.AW.

Z karty informacyjnej przedsięwzięcia wynika, że planowane zamierzenie obejmuje budowę:

- kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej z rur PVC DN 160-200 o łącznej długości ok. 3 580 m (w tym metodą bezwykopową przewiertem w rurach osłonowych ok. 315 m);
- rurociągów tłocznych z rur PEHD DN 90 o łącznej długości ok. 229 m;
- podziemnej przepompowni ścieków sanitarnych P1 wraz z zagospodarowaniem terenu – 1 szt.

Sieć kanalizacji sanitarnej realizowana będzie głównie w pasach drogowych dróg gminnych, powiatowych oraz częściowo na terenach nieruchomości gminnych, powiatowych i innych prywatnych. Projektowana sieć kanalizacji sanitarnej – zbierająca ścieki z całej wsi Wysoka, podłączona zostanie do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej PVC DN 200 i pompowni ścieków. Następnie ścieki zostaną przepompowane do oczyszczalni w Branicach.

Sieć kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dzbańce-Osiedle najprawdopodobniej będzie charakteryzować się krótszymi odcinkami (ze względu na mniejszą powierzchnię zabudowy oraz częściowy udział zabudowy wielorodzinnej). Dlatego też oddziaływania na etapie budowy będą relatywnie mniejsze.

Nie jest znany przebieg ewentualnej sieci gazowej przewidzianej do realizacji. Biorąc pod uwagę zakres prac podobny jak w przypadku realizacji sieci kanalizacyjnych należy stwierdzić, że oddziaływania na etapie realizacji będą niemal identyczne. Podobnie w przypadku realizacji sieci wodociągowej.

Nie jest znany zakres modernizacji nawierzchni dróg powiatowych. W odniesieniu do dróg gminnych w pierwszej kolejności planuje się modernizację ul. Ogrodowej, ul. Szkolnej i ul. Słonecznej we wschodniej części Branic. Ww. ulice rozprowadzają ruch w północno wschodniej części Branic - zarówno zabudowę jednorodziną jak i wielorodziną oraz obiekty handlowe i usługowe (szkoła, przedszkole). Są to zatem istotne drogi w sołectwie Branice, których modernizacja wpłynie na komfort przemieszczania się, a z drugiej strony na zmniejszenie uciążliwości akustycznej, zanieczyszczeń powietrza i wibracji.

Nie jest znany zakres realizacji dróg rowerowych, poza fragmentem trasy między Branicami i Boboluszkami (zgodnie z zakresem procedowanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego). Nie jest znany rodzaj nawierzchni tras.

Do rekultywacji w Programie ochrony środowiska dla powiatu głubczyckiego wyznaczono teren po dawnej odkrywcze położonej na północ od Włodzienina. Nie jest znany kierunek rekultywacji (biorąc pod uwagę stanowiska żoły zwyczajnej należy wskazać na kierunek przyrodniczy).

Usuwanie azbestu musi być działaniem realizowanym zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie sposobu usuwania wyrobów zawierających azbest, zastosowaniem środków ochronnych, transportem i utylizacją odpadów.

Z kolei montaż mikroinstalacji fotowoltaicznych, czy punktowe zastosowanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury (zielone przystanki, rowy infiltracyjne czy zielone fasady) nie będą generować znaczącego oddziaływania.

Poniżej opisano wpływ planowanych przedsięwzięć na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Różnorodność biologiczna

Realizacja zamierzeń nie wpłynie w znaczący sposób na różnorodność biologiczną Gminy Branice. Program ochrony środowiska dotyczy strefy o bardzo przeciętnych walorach przyrodniczych. Przyjęcie Programu nie będzie miało wpływu na siedliska objęte ochroną w ramach obszarów sieci Natura 2000, gdyż planowane zamierzenia oddalone są od tychże obszarów. Przyjęcie Programu i późniejsza realizacja inwestycji z niego wynikających nie przyczyni się do zubożenia różnorodności biologicznej również poza granicami kraju - nie występują oddziaływania transgraniczne. Projekt Programu nie przewiduje realizacji zadań w obszarze chronionego krajobrazu „Mokre-Lewice” i w sąsiedztwie lasów oraz dolin Opawy i Troi stanowiących lokalny rezerwar bioróżnorodności Gminy Branice.

Ponadto, przedsięwzięcie zlokalizowane jest:

- poza obszarami wodno-błotnymi, innymi obszarami o płytkim zaleganiu wód podziemnych, w tym siedlisk łągowych oraz ujść rzek;
- poza obszarami wybrzeży i środowiskiem morskim;
- poza obszarami górskimi lub leśnymi;
- poza obszarami objętymi ochroną, w tym strefą ochronną ujść wód i obszarami ochronnych zbiorników śródlądowych;

- w strefie, w której występują przekroczenia standardów jakości powietrza dla benzo(a)pirenu, wynika to z treści dokumentu pn. „Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego”. Biorąc jednak pod uwagę charakter inwestycji uznano, że realizacja przedmiotowego przedsięwzięcia nie pogorszy stanu jakości powietrza w rejonie jego lokalizacji;
- poza obszarami o krajobrazie mającym znaczenie historyczne, kulturowe lub archeologiczne;
- na obszarze o gęstości zaludnienia wynoszącej dla gminy Branice ok. 55 os/km²;
- poza obszarami przylegającymi do jezior;
- poza uzdrowiskami i obszarami ochrony uzdrowiskowej.

Planowana inwestycja nie będzie zatem negatywnie oddziaływać na ww. obszary.

Ludzie

Uchwalenie Programu ochrony środowiska, w którym określono rodzaje przedsięwzięć o pozytywnym wpływie na środowisko nie będzie negatywnie oddziaływać na zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców.

Działania wyznaczone w obszarze „Zagrożenia hałasem” wpłyną w sposób pozytywny na środowisko. Wszelkiego rodzaju inwestycje ograniczające emisję hałasu do środowiska, przede wszystkim na obszarach ochrony akustycznej, przyczyniają się do istotnego zmniejszenia negatywnego oddziaływania powodowanego przez hałas.

Działania związane z modernizacją nawierzchni dróg, odbudową przydrożnych rowów, budową tras rowerowych, budową sieci wodociągowej czy budową sieci kanalizacyjnej mogą powodować negatywne krótkoterminowe oddziaływania na środowisko. Sprzęt mechaniczny wykorzystywany do prac remontowo- budowlanych powoduje zwiększoną emisję hałasu do środowiska. Przewiduje się, że to oddziaływanie będzie chwilowe i ustąpi z chwilą zakończenia prac.

Realizacja przedsięwzięć szczególnie na terenach ochrony akustycznej będzie uwzględniać zapisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r. poz. 112) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 roku w sprawie wymogu dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. z 2005 r., nr 263 poz. 2202 ze zmianami).

Ponadto, realizacja jak i eksploatacja przedmiotowych inwestycji nie będzie powodowała zagrożenia wystąpieniem poważnej awarii lub katastrofy naturalnej i budowlanej.

Zwierzęta

W wyniku emisji hałasu, spalin, drgań itp. fauna zamieszkująca tereny pól uprawnych może wyemigrować na sąsiednie tereny (przypuszczalnie wyłącznie na okres przeprowadzenia inwestycji wynikających z projektu Programu), z wyjątkiem gatunków o dużych zdolnościach przystosowania się do zmiennych warunków występujących w środowisku (krótkotrwałe oddziaływanie bezpośrednie). Biorąc pod uwagę realizację zamierzeń głównie w pasach drogowych, na dachach istniejącej zabudowy, czy na terenach przekształconych przez człowieka (odkrywką surowców) nie należy spodziewać się występowania cennych gatunków (poza przypadkiem żołą zwyczajnej).

Przyjęcie Programu i późniejsza realizacja inwestycji z niego wynikających nie spowoduje negatywnych skutków dla gatunków chronionych, które występują w rzekach i w północnej części gminy (żoła) - pod warunkiem przyjęcia głównie przyrodniczego kierunku rekultywacji terenu po eksploatacji kruszyw w sąsiedztwie siedlisk ptaków.

Rośliny

W przypadku realizacji zamierzeń poza pasami drogowymi zostanie zdiagnozowane oddziaływanie na florę. Zalecane jest zdjęcie przypowierzchniowej warstwy ziemi o głębokości około 10 cm wraz z roślinnością trawiastą i oddzielenie jej od reszty materiału. Na terenach objętych realizacją przedsięwzięć wynikających z Programu nie będzie zagrożona roślinność drzewiasta i krzewiasta.

Nie wystąpi negatywne oddziaływanie na szatę roślinną. Realizacja zamierzeń wynikających z Programu nie będzie mieć również negatywnego wpływu na grzyby oraz siedliska, w tym siedliska objęte ochroną na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. „Dyrektywa Siedliskowa”) – ich lokalizacja to głównie północna część gminy Branice, gdzie nie zaplanowano realizacji przedsięwzięć.

Woda

Tereny przyszłej realizacji zamierzeń nie są przecięte przez ciek wodny. Ponadto, analizowane obszary nie obejmują terenów zabagnionych. Istnieje ryzyko wycieku płynów z pracujących maszyn oraz zanieczyszczenie wód płynących i gruntowych (oddziaływanie bezpośrednie). Analizując z kolei możliwe oddziaływania pośrednie, należy zdiagnozować możliwość negatywnego wpływu ww. wycieków na roślinność oraz zdrowie ludzi.

Uchwalenie Programu i realizacja inwestycji z niego wynikających nie będzie wpływać negatywnie na wody powierzchniowe i podziemne pod warunkiem właściwej gospodarki ściekowej (przyłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej – sołectwa Dźbańce Osiedle i Wysoka). W związku z brakiem realizacji obiektów kubaturowych nie wystąpi oddziaływanie na czwartorzędowe użytkowe piętro wodonośne.

Obszary realizacji zamierzeń wynikających z projektu Programu ochrony środowiska położone są poza strefami bezpośredniej i pośredniej ochrony ujęć wód.

Inwestycje w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej i budowy sieci wodociągowej nie będą negatywnie oddziaływać na środowisko wodne Gminy Branice. Zauważalny jest aspekt społeczny. Gospodarstwa domowe podłączone zostaną do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, co podwyższy standard życia mieszkańców.

Zadania ukierunkowane na poprawę jakości wód podziemnych i powierzchniowych poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej wpłyną pozytywnie na stan środowiska wodnego na terenie gminy. Skutkiem utworzenia sprawnego systemu odprowadzania ścieków komunalnych jest zmniejszenie ilości ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych bezpośrednio do środowiska. W celu ochrony środowiska wodnego przed zanieczyszczeniami stosuje się przepisy m.in. rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. 2019 poz. 1311).

Zadania związane z poprawą nawierzchni dróg wiązać się będą z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych z powierzchni utwardzonych - do systemu kanalizacji deszczowej lub rowów. Temu celowi ma służyć odbudowa systemu rowów wzdłuż dróg powiatowych. Na poniższych fotografiach przedstawiono przykłady stanu nawierzchni dróg z uporządkowanym systemem odwodnienia i bez rowów.

Rysunek 1. Stan drogi Branice-Bliszcyce, wzdłuż której częściowo funkcjonuje odwodnienie

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 2. Stan drogi Uciechowice-Pilszcz, wzdłuż której nie funkcjonuje odwodnienie

Źródło: Opracowanie własne.

Powietrze

W wyniku realizacji zapisów projektu Programu wystąpi pylenie wtórne z pryzm składowanego nadkładu (pochodzącego z wykopów pod fundamenty bądź z nadkładu). Zasadniczy wpływ na wielkość i obszar oddziaływania tej emisji mają warunki atmosferyczne (siła wiatru, opady deszczu), tzn. im silniejszy wiatr przy suchej pogodzie, tym silniejsze oddziaływanie. Oprócz warunków meteorologicznych emisja zależna jest ona również od cech pryzmowanego gruntu (granulacja, naturalna wilgotność).

Zaleca się okresowe zwilżanie wodą spryzmowanego materiału. W przypadku bardzo silnego wiatru zaleca się ubicie materiału, aby zminimalizować zjawisko pylenia wtórnego.

Na etapie funkcjonowania inwestycji wynikających z Programu ochrony środowiska nie powinna wystąpić emisja zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

Działania określone w obszarze „Ochrona klimatu i jakość powietrza” są działaniami korzystnie wpływającymi na jakość powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń z transportu, przemysłu oraz zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych. Na poprawę jakości powietrza wypływnie zmiana stanu technicznego dróg, zmiany w organizacji ruchu drogowego, modernizacja systemów grzewczych, termomodernizacje, modernizacja procesów technologicznych na niskoemisyjne oraz budowa tras rowerowych.

Swój wkład w poprawę jakości powietrza atmosferycznego będą miały również rzetelnie przeprowadzone działania edukacyjne na temat zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza ze źródeł niskiej emisji oraz szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych, a w dalszej perspektywie propagowanie energii ze źródeł odnawialnych lub zachęcanie do korzystania z rowerów. Zmniejszeniu emisji do powietrza będzie sprzyjać rozwój OZE.

Do zadań, które w perspektywie długookresowej wpłyną pośrednio na jakość powietrza należy zaliczyć m.in. ochronę zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach, utrzymanie terenów zieleni (zachowana powierzchnia czynna biologicznie), wdrażanie programów rolnośrodowiskowych, wszelkie działania kontrolne związane z ograniczeniem emisji do powietrza oraz akcje edukacyjne promujące postawy ekologiczne.

Działania związane z: modernizacją nawierzchni dróg, budową sieci wodociągowej, budową sieci kanalizacyjnej, czy budową sieci gazowej mogą powodować negatywne krótkoterminowe oddziaływania na środowisko. Sprzęt mechaniczny wykorzystywany do prac remontowo-budowlanych powoduje zwiększoną emisję zanieczyszczeń (pyłów i gazów) ze spalania paliw w silnikach samochodowych, ścierania opon i nawierzchni drogowej, jak również okładzin hamulcowych. Emisja zanieczyszczeń może wystąpić również w przypadku prac spawalniczych czy prac malarskich. Przewiduje się, że to oddziaływanie będzie chwilowe i ustąpi z chwilą zakończenia prac.

Podczas użytkowania dróg przewiduje się emisję zanieczyszczeń do powietrza pochodzących ze spalania paliw w silnikach samochodowych, ale w ilości mniejszej jak przed realizacją inwestycji ze względu na możliwość dokonywania podróży z ekonomicznymi prędkościami, przy jeździe ze stałą prędkością tam, gdzie to jest możliwe (uwarunkowane przepisami ruchu drogowego).

Powierzchnia ziemi

Zajęcie powierzchni pod inwestycje wynikające z projektu Programu będzie występować na etapie prowadzenia przedsięwzięć. Oddziaływanie to będzie miało charakter bezpośredni i nieodwracalny. W wyniku zainwestowania części terenów zmniejszeniu ulegnie ilość powierzchni biologicznie czynnej. Ponadto nastąpi zajęcie terenu pod pryzmowaną,

wydobytą z wykopów ziemię, zaś prowadzenie wykopów spowoduje naruszenie struktury gleby.

Gospodarowanie odpadami, w tym niebezpiecznymi, powinno odbywać się zgodnie z ustanowionymi odrębnymi przepisami, w tym znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gospodarka odpadami na terenach, na których usytuowane są obiekty budowlane winna być prowadzona z uwzględnieniem segregacji odpadów.

Usuwanie azbestu musi być działaniem realizowanym zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie sposobu usuwania wyrobów zawierających azbest, zastosowaniem środków ochronnych, transportem i utylizacją odpadów.

Działania wyznaczone w obszarze „Gleby” wpłyną korzystnie na stan powierzchni ziemi.

Założone prace rekultywacyjne mają pozytywny aspekt środowiskowy, społeczny i ekonomiczny. Wpłyną na poprawę wartości ekologicznych obszaru zdegradowanego oraz wyższą wartość ekonomiczną i użytkową.

Na polepszenie jakości gleb wpływają również wszystkie działania edukacyjne związane z propagowaniem odpowiedniej praktyki rolniczej w gospodarstwach oraz gospodarstwach ekologicznych, wdrażaniem programów rolno- środowiskowych. Pozytywnie na gleby będą oddziaływać zadania: przeciwdziałania degradacji chemicznej gleb, ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolne i nieleśne oraz kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji oraz pogarszaniu się jakości gleb.

Krajobraz

Przyjęcie Programu będzie miało niewielki wpływ na krajobraz gminy Branice. Nie należy spodziewać się powstawania dominant, gdyż część inwestycji (budowa kanalizacji, budowa wodociągu, modernizacja nawierzchni dróg, budowa tras rowerowych, budowa gazociągu, odbudowa rowów przydrożnych) będzie charakteryzować się powstaniem infrastruktury podziemnej lub naziemnej. Jedynie w przypadku sieci kanalizacyjnej mogą powstać niewielkie obiekty kubaturowe w postaci przepompowni. Przyjmując obsługę niewielkiej liczby RLM należy spodziewać się, że będą to obiekty kontenerowe, które nie będą powodować oddziaływania na postrzeganie krajobrazu. W przypadku realizacji mikroinstalacji fotowoltaicznych nie będą powstawać nowe obiekty. Z kolei w przypadku rekultywacji wyrobiska położonego na północ od Włodzienina również nie należy spodziewać się realizacji dominant krajobrazowych czy obiektów mogących wpłynąć na pogorszenie stanu krajobrazu gminy Branice.

Nie zaplanowano realizacji przedsięwzięć w Obszarze chronionego krajobrazu „Mokre-Lewice”.

Klimat

Przyjęcie Programu oraz późniejsza realizacja zamierzeń w nim wymienionych nie będą miały negatywnego wpływu na klimat Gminy Branice. Realizacja zadań nie wpłynie na zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej i tym samym na zmiany temperatury powietrza czy wilgotności powietrza. Jedynie potencjalna realizacja farmy fotowoltaicznej (nie wymieniono w projekcie Programu, ale uwzględniono obszary w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Branice) lub rekultywacja terenów przemysłowych w sytuacji stworzenia obszaru pozbawionego roślinności może wystąpić wybitnie lokalnie mocniejsze nagrzewanie się powierzchni, jednakże będą to zmiany niezauważalne w skali gminy.

Bezpośrednia emisja gazów cieplarnianych będzie miała miejsce wyłącznie podczas lokalnego spalania paliw do celów ogrzewania i podgrzania wody użytkowej. Na etapie sporządzania projektu Programu można określić, że działania polegające na wymianie źródeł ciepła z węglowych na elektryczne lub gazowe przy udziale OZE przyczynią się do zmniejszenia presji na stan powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Branice.

Zgodność zamierzeń przewidzianych w projekcie Programu z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie oraz normami powinna zapewnić odporność na zmiany klimatu i klęski żywiołowe. Do norm tych należą w szczególności (odporność na wiatr, burze, śnieg i ekstremalne temperatury oraz zmiany temperatur):

- PN-EN 62305-1:2008 Ochrona odgromowa – Część I: Zasady ogólne,
- PN-EN 62305-2:2008 Ochrona odgromowa – Część II: Zarządzanie ryzykiem,
- PN-EN 62305-3:2009 Ochrona odgromowa – Część III: Uszkodzenia fizyczne obiektów i zagrożenie życia,
- PN-EN 62305-4:2009 Ochrona odgromowa – Część IV: Urządzenie elektryczne i elektroniczne w obiektach,
- PN-EN 14351-1:2006 Okna i drzwi. Norma wyrobu, właściwości eksploatacyjne. Część 1: Okna i drzwi zewnętrzne bez własności dotyczących odporności ogniowej i/lub dymoszczelności,
- PN-84/B03230 Obliczenia statyczne i projektowanie,
- PN-B-02013:1987 Obciążenie budowli – Obciążenia zmienne środowiskowe – Obciążenie śniegiem,
- PN-B-02015:1986 Obciążenie budowli – Obciążenia zmienne środowiskowe – Obciążenie temperaturą,
- PN-B-02011:1977/Az1:2009 Obciążenia w obliczeniach statycznych. Obciążenia wiatrem.

Z uwagi na położenie geograficzne obszarów objętych przedsięwzięciami wynikającymi z projektu Programu nie zdefiniowano istotnych i długotrwałych ryzyk związanych ze zmianami klimatycznymi, jednakże należy spodziewać się możliwości wystąpienia czasowych anomalii pogodowych, które nie mają związku z przyjęciem Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Branice na lata 2022-2025 z perspektywą do 2029 roku.

Program nie może odnosić się do kwestii odporności na ekstremalne temperatury, śnieżycę, występowanie mgły, wiatrów i susz. Kwestie te dotyczą etapu projektowania zabudowy/ wykorzystania terenu/ obiektów (np. ocieplenie budynków, retencja wody i nawadnianie terenu itp.). Pozostałe czynniki klimatyczne są nieaktywne w przypadku obszaru objętego projektem Programu.

Z punktu widzenia dokumentu, jakim jest Program, można wyznaczyć następujące działania służące pochłanianiu gazów cieplarnianych oraz zmniejszeniu ich emisji:

- maksymalizacja powierzchni biologicznie czynnej,
- stosowanie wysokosprawnych systemów spalania paliw,
- wykorzystanie technologii niskoemisyjnych i zeroemisyjnych,
- poprawa efektywności energetycznej gospodarstw domowych oraz infrastruktury komunalnej,
- zastosowanie odnawialnych źródeł energii.

Zasoby naturalne

Przyjęcie Programu nie spowoduje ograniczenia ilości zasobów naturalnych oraz nie przyczyni się do ograniczenia możliwości korzystania z zasobów naturalnych. Prowadzenie

inwestycji przewidzianych w projekcie Programu nie ma wpływu na wykorzystanie zasobów naturalnych i ich zachowanie dla przyszłych pokoleń.

Zabytki

Realizacja postanowień Programu nie wpłynie na stan zabytków na terenie gminy Branice.

Dobra materialne

W trakcie realizacji inwestycji wynikających z projektu Programu nie przewiduje się wystąpienia znaczącego oddziaływania na dobra materialne.

Oddziaływania skumulowane

W obszarze oddziaływania przedsięwzięć nie są realizowane inne przedsięwzięcia, które mogłyby prowadzić do skumulowania oddziaływań.

7. Wpływ zapisów Programu na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000

Na obszarach objętych projektem Programu nie występują typy obszarów chronionych wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1098 ze zmianami), czyli m.in. rezerваты przyrody, parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000. Obszar gminy częściowo jest zlokalizowany w zasięgu Obszaru chronionego krajobrazu „Mokre-Lewice”, ale na jego obszarze nie zaplanowano realizacji zadań wynikających z projektu Programu.

Najbliżej położone obszary chronione (od granic Gminy Branice) to:

- Rezerwat „Rozumice” – odległość ok. 5,7 km;
- Rezerwat „Góra Gipsowa” – odległość ok. 7,5 km;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Głubczycki” – odległość ok. 9,5 km;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Wronin-Maciowakrze” – odległość ok. 13,8 km.

Najbliżej położone obszary sieci Natura 2000 to:

- SOO „Góry Opawskie” – odległość ok. 5,0 km;
- SOO „Rozumicki Las” – odległość ok. 5,7 km;
- SOO „Hnevossický Haj” – odległość ok. 6,0 km (Republika Czeska).

Biorąc pod uwagę odległość od ww. obszarów chronionych, w tym w ramach sieci Natura 2000, oraz specyfikę planowanych zamierzeń (wybitnie lokalne oddziaływanie) należy stwierdzić, że przyjęcie Programu nie będzie mieć negatywnego oddziaływania na obszary chronione, w tym sieci Natura 2000.

W odniesieniu do obszaru chronionego krajobrazu (obejmuje skrajnie północno zachodnią część Gminy Branice), w Uchwale nr XX/228/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 września 2016 r. (tekst jednolity Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2017 r. poz. 414 ze zmianą) wskazano że obszar ten obejmuje wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Na terenie obszaru wprowadzono następujące zakazy:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- 2) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych oraz od zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia,
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów,

- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Obszary realizacji zadań mogących znacząco oddziaływać na środowisko położone są poza obszarem chronionego krajobrazu „Mokre-Lewice”. Program nie umożliwi zatem lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w tym obszarze chronionym.

Program jest zatem zgodny z zapisami Uchwały nr XX/228/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 września 2016 r. (tekst jednolity Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2017 r. poz. 414 ze zmianą).

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Ograniczenie oddziaływania planowanych zamierzeń na środowisko można osiągnąć na kilka sposobów:

1. Na etapie realizacji zadań: zalecane jest zdjęcie przypowierzchniowej warstwy ziemi o głębokości około 10 cm wraz z roślinnością trawiastą i oddzielenie jej od reszty materiału.
2. Na etapie realizacji zadań: zalecane jest okresowe zwilżanie wodą spryzmowanego materiału. W przypadku bardzo silnego wiatru zaleca się ubicie materiału, aby zminimalizować zjawisko pylenia wtórnego.
3. W przypadku konieczności wycinki drzew i krzewów konieczne jest zapewnienie kompensacji przyrodniczej.
4. Przed remontem np. termomodernizacją budynków należy wykonać monitoring ornitologiczny i chiropterologiczny, określając ewentualne siedliska chronionych gatunków ptaków i nietoperzy.
5. Z uwagi na znaczące oddziaływania systemów kanalizacyjnych w przypadku awarii lub wypadku wskazana jest stała kontrola stanu technicznego tych instalacji, jak również opracowanie szczegółowych planów usuwania skutków awarii.
6. Prace o największym stopniu uciążliwości powinny odbywać się w porze dziennej, najlepiej z pominięciem tzw. godzin szczytu. Wszystkie prace budowlane i ziemne powinny odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa budowlanego, BHP.
7. Przeprowadzenie monitoringu przyrodniczego w przypadku działań poza pasem drogowym (szczególnie w przypadku podjęcia prac rekultywacyjnych). W pozostałości po odkrywce zaobserwowano występowanie chronionego ptaka - żołą zwyczajnej. W przypadku potwierdzenia siedlisk żołą zwyczajnej należy dostosować zakres i obszar robót rekultywacyjnych uwzględniających miejsca bytowania ptaków.
8. W sytuacjach awaryjnych (np. wyciek paliwa, oleju) należy podjąć niezwłoczne działania mające na celu zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych (np. poprzez unieszkodliwienie wycieku za pomocą odpowiednich sorbentów).
9. Odpady niebezpieczne powstające podczas realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia należy zbierać i magazynować selektywnie w miejscach do tego wyznaczonych posiadających uszczelnioną nawierzchnię, a następnie przekazywać wyspecjalizowanym firmom do odzysku lub unieszkodliwienia.
10. Należy na bieżąco monitorować stan techniczny pojazdów i maszyn budowlanych pod kątem szczelności układów hydraulicznych i paliwowych.
11. Naprawy sprzętu prowadzić poza terenem inwestycji, w punktach serwisowych.
12. Ewentualne przekroczenie obiektów hydrograficznych wykonać metodą bezwykopową.

9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Analiza wpływu uchwalenia Programu i późniejszej realizacji zamierzeń z niego wynikających odbywać się może przez monitorowanie bezpośrednich rezultatów osiągniętych w wyniku realizacji zakładanych zadań oraz monitorowanie ich oddziaływań. Wskazana jest również kontrola decyzji i uzgodnień formalno-prawnych. Na etapie sporządzania Programu, jako przykładowe wskaźniki oceny wpływu zapisów Programu w odniesieniu do aspektów środowiskowych można wskazać:

- długość zmodernizowanych dróg;
- długość zrealizowanych tras rowerowych;
- masa usuniętych i zutylizowanych materiałów zawierających azbest;
- liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej;
- liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej;
- liczba gospodarstw domowych wytwarzających energię z OZE;
- liczba gospodarstw domowych, które zrezygnowały z węglowego źródła ciepła.

Zaproponowane wskaźniki mogą być modyfikowane w zależności od osiągniętych rezultatów i możliwości pozyskania danych wynikowych.

10. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Z analizy oddziaływania zadań wynikających z Programu na poszczególne elementy środowiska wynika, że uciążliwość planowanych zamierzeń na środowisko będzie niewielka i ograniczona do zasięgu wybitnie lokalnego. Mając na uwadze powyższe, planowane zamierzenia wynikające z uchwalenia Programu nie będą powodować transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Zasięg oddziaływania na klimat akustyczny będzie ograniczony do obszaru realizacji inwestycji (oddziaływanie na etapie realizacji zamierzeń). Potencjalnie możliwe jest oddziaływanie na powietrze atmosferyczne (również na etapie realizacji inwestycji), jednakże przy zastosowaniu działań je zapobiegających i minimalizujących nie będzie ono odczuwalne w otoczeniu obszarów, na których planuje się realizowanie działań wynikających z projektu Programu, a już na pewno w Republice Czeskiej. Oddziaływanie na krajobraz jest znikome – nie powstaną obiekty wyróżniające spośród istniejącej zabudowy.

11. Streszczenie

Przedmiotem niniejszej prognozy jest Program ochrony środowiska dla Gminy Branice na lata 2022-2025 z perspektywą do 2028 roku.

Cele Programu i powiązania z innymi dokumentami

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Branice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 roku jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska przyrodniczego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Program jest zgodny z zapisami i ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Branice.

Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę oddziaływania na środowisko do Programu wykonano w zakresie jaki wynika z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 247, ze zmianami).

W prognozie uwzględniono informacje zawarte w materiałach dokumentacyjnych, studialnych, kartograficznych i monograficznych.

Stan środowiska przyrodniczego

W obszarach realizacji zamierzeń mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i w ich sąsiedztwie nie występują siedliska przyrodnicze, a obszary mają charakter monokultury rolniczej, w nieznacznym stopniu użytków zielonych (zieleń nieurządzona) oraz zabudowy wiejskiej. Elementem o szczególnej wartości przyrodniczej na terenie gminy Branice są dobrej jakości gleby użytków rolnych.

Obszar gminy Branice pozostaje od lat generalnie w użytkowaniu rolniczym i typowo wiejskim (zabudowa mieszkaniowa, usługowa i tereny zieleni).

Istniejące problemy ochrony środowiska

Poza obszarem chronionego krajobrazu Mokre-Lewice na terenie Gminy Branice nie występują obszary chronione ani cenne zbiorowiska roślin i/lub siedliska zwierząt. Brak jest szczególnych uwarunkowań środowiska przyrodniczego, a planowane zadania nie spowodują zasadniczych zmian w strukturze terenu ani nie wpłyną na zwiększenie antropopresji. Zauważalnym problemem ochrony środowiska jest niska emisja. Usunięcie i utylizacja azbestu, realizacja sieci gazowej, kanalizacyjnej i wodociągu a także modernizacja dróg przyczynią się do poprawy stanu środowiska przyrodniczego, przede wszystkim powietrza atmosferycznego i wód.

Zgodność z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Program jest spójny z celami m.in.: Ramowej Dyrektywy Wodnej, Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/EU z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, polityką zrównoważonego rozwoju i budowania konkurencyjności (Europa 2020), Polityką

klimatyczną Polski – Strategią redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020, II Polityką Ekologiczną Państwa z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025.

Oddziaływanie na środowisko

Realizacja zamierzeń wynikających z projektu Programu nie wpłynie na różnorodność biologiczną obszaru Gminy Branice oraz terenów sąsiadujących.

Uchwalenie Programu, z którego wynika szereg inwestycji nie będzie negatywnie oddziaływać na zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców.

Oddziaływanie na zwierzęta lądowe będzie miało miejsce jedynie na etapie prowadzenia inwestycji wynikających z projektu Programu – prawdopodobnie nieliczna fauna o ograniczonych zdolnościach adaptacji do nowych warunków wyemigruje na sąsiednie tereny. Po zakończeniu prac oddziaływanie na faunę lądową nie będzie występować. Wymagany jest przyrodniczy kierunek rekultywacji wyrobiska po północnej stronie Włodzienina ze względu na występowanie żoły zwyczajnej.

Realizacja planowanych inwestycji nie przyczyni się do oddziaływania na florę oraz wody powierzchniowe i podziemne, pod warunkiem stosowania się do przepisów odrębnych.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie miało miejsce tylko na etapie prowadzenia inwestycji przewidzianych w projekcie Programu.

Uchwalenie Programu i realizacja zamierzeń z niego wynikających nie wpłynie na krajobraz gminy Branice.

Ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko

Ograniczenie oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko można teoretycznie osiągnąć na wiele sposobów: m.in. zalecane jest zdjęcie przypowierzchniowej warstwy ziemi o głębokości około 10 cm wraz z roślinnością trawiastą i oddzielenie jej od reszty materiału, zapewnienie kompensacji przyrodniczej w przypadku konieczności wycinki drzew i krzewów, wykonanie monitoringu ornitologiczny i chiropterologiczny przed pracami termomodernizacyjnymi, stała kontrola stanu technicznego instalacji kanalizacyjnych, jak również opracowanie szczegółowych planów usuwania skutków awarii, przeprowadzenie monitoringu przyrodniczego w przypadku działań poza pasem drogowym, bieżący monitoring stanu technicznego pojazdów i maszyn budowlanych.

Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych

W sąsiedztwie obszarów, dla których Program przewiduje realizację przedsięwzięć, nie występują i nie są planowane obiekty mogące stanowić podstawę do wystąpienia oddziaływań skumulowanych.

Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań transgranicznych

Nie występuje prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływania transgranicznego po zrealizowaniu przedsięwzięć wynikających z projektu Programu ochrony środowiska.

Metody analizy skutków uchwalenia Programu ochrony środowiska

Proponowany jest monitoring bazujący na danych ilościowych i jakościowych odzwierciedlających stan środowiska przyrodniczego na obszarze Gminy Branice w wyniku zrealizowania postulowanych przedsięwzięć.

Tychy, 8 listopada 2021 r.

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że jako autor prognozy oddziaływania na środowisko uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Gminy Branice na lata 2022-2025 z perspektywą do 2029 roku spełniam wymagania określone w art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 247 ze zmianami).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Michał Pazgan
Właściciel

WEKTOR. DORADZTWO EKONOMICZNE
I ŚRODOWISKOWE
Michał Pazgan
43-100 Tychy, ul. Szuwarków 1A/2
tel. 607-677-655
REGON: 241262911 NIP: 677-222-86-63